רבי שמעון אומר כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין ולהיטמא למתים: **גמ'** ת"ר [1]ואחר ישתה הנזיר יין אחר המעשים כולן (א)דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים [א]אחר מעשה יחידי מאי טעמייהו דרבנן כתיב הכא ואחר ישתה הנזיר יין וכתיב התם [2]אחר התגלחו את נזרו מה התם אחר מעשה יחידי אף כאן אחר מעשה יחידי אימא עד דאיכא תרווייהו אי הכי גז"ש למה לי: (ג)אמר רב תנופה בנזיר מעכבת אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן תגלחת אמרי רבנן לא מעכבא [ב]תנופה מיבעיא אלא אליבא דרבי אליעזר פשיטא האמר ר"א אחר מעשים כולם מהו דתימא כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא הכא נמי לא תעכב קמ"ל ומי

גמ' אחר מעשים כולן. אחר קרבן ואחר תגלחת (א) א]ותגלחת מעכבת דברי ר' אליעזר: **וחכ"א אחר מעשה יחידי.** אחר קרבן ואף על גב שעדיין לא גילח דתגלחת לא מעכבא: **מה התם אחר מעשה יחידי.** דלאחר גילוח עביד תנופה כדכתיב ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו: **ואימא עד דאיכא תרווייהו.** דמה התם אחר תגלחת כדכתיב אחר התגלחו אף כאן נמי אחר התגלחו: **אמר ב]רב תנופה בנזיר מעכבת.** מלשתות יין וליטמא למתים: **כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא.** וכדאמר מר (יומא ה.) לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם כדכתיב ג) כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר גבי נזיר נמי לא ג]מעכב קא משמע לן: ומי

אחר מעשה יחידי. אף אחד מן הדמים כדמשמע במתניתין וכדתני בפ' מי שאמר ושמע חבירו (לעיל כח.): **מה התם אחר** מעשה יחידי. שאותו אחר הכתוב[1] סמוך לתגלחת שהוא מעשה יחידי: **אימא** עד דאיכא תרווייהו. קרבנות ותגלחת והא[2] אחר ד) תגלחתו דאמר אחר כל עבודות הקרבנות א"כ ג"ש דאחר אחר למה לי: **תנופה** בנזיר מעכבת. מלשתות יין: **השתא** תגלחת. שהיא בגוף הנזיר לא מעכבת תנופה שאין מעכבת בכל מקום מבעיא: **שירי** מצוה היא. כדאמר בפ"ק דזבחים (דף ו:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה כלומר שלא עשאה הרי כאילו לא כיפר[3] שלא קיים מצוה מן המובחר וכיפר דאין מעכב':

[כל זה שייך לע"ב]

והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים. וקס"ד דה"פ כשם שאין לו כפים ואינו בר תנופה דלא יניף כך בא להשוות יש לו כפים שלא לעכב התנופה וקס"ד ע"כ[4] א] הכי פירושו לאו רבנן היא דא"כ לשתוק מזאת תורת ותיפוק ליה מגזירה שוה דאחר אחר אלא [ר"א] היא ש"מ דבתנופה מודה: **ואלא** הא דתניא וזאת תורת הנזיר בין שיש לו שער ובין אין לו שער דלא[5] מעכב. ותפרש דכוון להשוות יש לו לאין לו לומר שתגלחת לא מעכב ולרבנן[6] מג"ש דאחר אחר נפקא ולר"א ב] היא דאמר[7] תגלחת מעכבת וע"כ בא להשוות אין לו ליש לו לומר כשם שיש לו שער יעביר לו תער על [ראשו] וזהו[8] יעביר תער על [מורטו] וה"נ בא[9] להשוות אין לו ליש לו לומר שזקוק להניף על זרועו כשאין לו כפים ואיידי דידע לברייתא דאיתא במורט בהדיא ניחא ליה לאיתויי: והתניא נזיר ממורט ב"ש אומרים א"צ להעביר תער וב"ה אומרים צריך להעביר תער. ה"ג מאי[10] אינו צריך לב"ש אין לו תקנה כלומר הממורט שהעביר תער על ראשו לא יועיל כלום ולר"א דאמר תגלחת מעכבת יאסר לעולם ביין ולרבנן דאמרי תגלחת למצוה ולא לעכב לא קיים המצוה הא לב"ה יש לו תקנה לממורט בהעברת תער לר"א יהא העברת תער במקום תגלחת להתירו ביין ולרבנן לקיים המצוה הרי [אין] אפשר ג] לב"ש הא דאמר תורת נזיר בין יש לו שער בין שאין לו להשוות יש לו לאין לו בין לר"א בין לרבנן בין לב"ש בין לב"ה דאי לב"ש יש לו[11] שער יש לו תקנה ובאין לו אין לו תקנה ואי לב"ה לענין מה [בא] להשוות יש לו[12] ד] ע"כ להא [ביש] לו שער בהדיא כתיב בהעברת[13] תער ה] דאין[14] לו [נמי] צריך להעביר תער וב"ה היא ה"נ בא להביא[15] אין לו ולהזקיקו תנופה על זרועו וה"ה דיש[16] לו: והיינו דרבי פדת. הא דאמר רבינא דלב"ש אין לו תקנה דאמר[17] ו] ב"ש [ור"א] אמרו דבר אחד: **אין** לו בהן יד ורגל. המצורע אין לו טהרה עולמית דבעינן קרא כדכתיב: על מקומו. מקום הבהן: **אי** אליבא דר"א פשיטא דאף[18] כי לא פירשו הש"ס אמת הוא כר"א[19] ז]: מהו דתימא כיון לענין[20] כפרה שירי מצוה כו'. וכדתניא[21] ללישנא קמא: **[ומי] לא מעכבא.** פירוש לרבנן: והתניא זאת תורת הנזיר בין יש לו [כפים] בין אין לו. ולהאי לישנא ס"ל דה"פ כשם שבאין לו כפים דין הוא [שתעכב דכל] שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת [ה"נ][22] תנופה מעכבת ואי[23] לר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים אלא לרבנן דאמרי[24] אחר מעשה יחידי אחד[25] מן הדמים קאמר אבל תנופה מעכבא דגלי[26] זאת תורת: ואלא הא דתניא בין יש לו[27] בין אין לו שער הכי נמי דמעכבא והתניא נזיר ממורט בית שמאי אומרים א"צ וכו' וב"ה אומרים צריך ואמר רבינא מאי צריך לב"ה דאין לו תקנה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת הא לב"ש [יש] לו תקנה וס"ל להאי לישנא לב"ש[28] מקיש אין לו ליש לו וזאת[29] [תורת הנזיר] בין יש לו ח] שער בין אין לו לב"ש[30] להשוות אין לו ליש לו שהממורט יעביר תער על ראשו והכי נמי בא להשוות אין לו ליש לו לומר שיש לו תקנה להניף על זרועו ט] ויש לתמוה דלעולם[31] בא להשוות יש לו לאין לו י] ולב"ה[32] אין לו [ליש לו להקשות][33] מברייתא דנזיר ממורט דבלאו הכי היה יכול להקשות דלרבנן תגלחת לא מעכבא לר"א[34] מאחר כל המעשים נפקא:

ופליגא דרבי פדת. דאמר[35] רבינא דנזיר ממורט לב"ש יש לו תקנה פליגא דרבי[36] פדת דאמר ב"ש ור"א אומרים דבר אחד [ל"א] (תרגם)[37] כ]ר' אבינא ותירוצא הוא והכי פירושו והתני' בין יש לו שיער כו' והתניא נזיר ממורט כו' וב"ה אומרים צריך וקס"ד צריך ויש לו תקנה ופי' הברייתא הכי כשם דבשיש לו שיער להעביר[38] או למצוה לרבנן או לעיכובא לר"א ל] אין לו שיער צריך להעביר ויש לו תקנה בכך או למצוה או לעכב ה"נ אידך ברייתא כשם שיש לו כפים מניף למצוה כך אין לו כפים מניף בזרוע ודחי רבינא [מהכא] לא תוכיח דליכא עיכובא דודאי צריך ואין לו תקנה מ] [יותר][39] לב"ה והכי קאמר כשם שאין לו שיער יש בה עיכובא[40] וצ"ע דאם כן היינו כר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים ואם באנו לומר כי אינו חושש [לקושיא זו] אם כן גם [הא נ] דבפרק הקומץ][41] י"ל דלכ"ע אתא וכר"א דקאמר[42] בפרק הקומץ רבה (מנחות יט.) כל מקום[43] שנאמרה תורה וחוקה לעכב[44] קס"ד תרתי בעינן והרי נזיר דכתיב תורת נזיר ואמר רב תנופה בנזיר מעכבת ומשני כיון דכתיב כן יעשה כמאן דכתיב חוקה דמי ס] והך שמעתא לוקמי[45] לה כר"א משום דכתיב אחר אחר כל המעשים ותו הא דתנן (במנחות כז.) [ד' מינים שבנזיר] מעכבין זה את זה ומפרש בגמ' דכתיב כן יעשה וכי אין זה לרבנן דרבי אליעזר ויש ע] משני דההיא כרבנן[46] דודאי מעכבין זה את זה אבל [מ"מ] אין מעכבין משמע[47] מיהו אכתי קשה מעכבין דהתם [ונראה] דסוגיא דהתם כלישנא בתרא והכי פירושו אמר רבא תנופה בנזיר מעכבת לאחורה נראה דהכי פירושו מעכבת לשתות יין ופריך אי אליבא דר"א פשיטא ואי אליבא דרבנן השתא תגלחת לא מעכבא פ] כלומר[48] אף כי אין מעכבת הנזיר מלשתות היין לרבנן צ] קשה[49] דתגלחת מ"מ מעכבת השלמים לרבנן וכדתניא במנחות שני מינין שבנזיר מעכבים זה את זה והביא אף כרבנן והתניא [אף][50] זאת תורת בין יש לו כפים פירוש זאת תורה לעכב כדאמר בהקומץ רבה (שם ד' יט.) דתורה משמע לעכב או כדמשני התם ק] (בסומכין אלא) עשה[51] דנהי דאין מעכב מלשתות יין מ"מ מעכב השלמים ואיצטריך לעשות שלמים אחרים אלא[52] הא דתניא בין יש לו שיער בין אין לו ה"נ תרלה לומר ר] [דלשון] תורה מעכבת והתנן נזיר ממורט ב"ה אומרים צריך להעביר תער וס"ל השתא דלצריך [ויש] לו תקנה אלמא לב"ה דממורט[53] לא מעכב ש] מגליה כתוב מקמי[54] מלתיה דרב לעכב בקרבן כרבנן ומשום וכן יעשה כי ההיא דפרק הקומץ: ונמצא

השם ומי לא מעכבת. א"מ: צ] בא"ד או כי וכו' מלשתות היין לרבנן קשה. תיבת קשה נמחק וכ"ב ק"ו א"מ: ק] בא"ד או כדמשני התם בסומכין אלא תיבות בסומכין אלא נמחקין כ"ב דמוקי אבן א"מ: ר] בא"ד הכי נמי תרלה לומר דלשון תורה וכו' והתנן נזיר כל"ל א"מ: ש] בא"ד אלמא לב"ה לא מעכב וכו' מגליה כתוב מקמי. תיבות מגליה כתוב מקמי נמחק וכ"ב ואין לו תקנה א"כ להך לישנא בתרא מוקמי כל"ל א"מ ויעו"ש היטב הפירוש:

לי (דהשתא בתגלחת שהיא בגוף הנזיר אמרי רבנן דלא מעכבא תנופה) וא"ת אצטריך ג"ש למעוטי תנופה. וי"ל דממילא ידעינא דכיון דתנופה הויא שירי מצוה לא מעכבא: השתא תגלחת שהיא בגוף הנזיר אמרי רבנן דלא מעכבא תנופה שאינה מעכבת בשום מקום מיבעיא: כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא כדאיתא בפ"ק דזבחים שאם עשאה לתנופה שירי מצוה פי' שלא עשאה כלל מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכפר פי' כאילו לא כפר שלא עשה מצוה מן המובחר וכפר שאינה

מסורת הש"ס

א) [לעיל יד: וש"נ], ב) מנחות יט., ג) [ויקרא יז], ד) צ"ל התגלחו,

תורה אור השלם

1. וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן: במדבר ו כ

2. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל וְחַלַּת מַצָּה אַחַת מִן הַסַּל וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנָּזִיר אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ אֶת נִזְרוֹ: במדבר ו יט

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה והתניא וכו' וקס"ד ע"כ הכי פירושו. תיבות הכי פירושו נמחקו ונ"ב האי ברייתא: ב] ד"ה ואלא וכו' ולר"א הא אמר כצ"ל: ג] בא"ד הרי אי אפשר לב"ש. תיבת לב"ש נמחק ונ"ב לפרש כצ"ל: ד] בא"ד לענין מה בא להשוות יש לו ע"כ להא תיבות ע"כ להא נמחקו. ונ"ב לאין לו הא ע"כ א"מ: ה] בא"ד בהדיא כתיב בהעברת תער ובא להשוות כצ"ל. א"מ: ו] בא"ד דלב"ש אין לו תקנה דאמר ר' פדת ב"ש וכו' כצ"ל: ז] ד"ה אי וכו' אמת הוא כר"א. כאן הוא הס"ד ואח"כ מה"ד מהו דתימא: ח] ד"ה ומי וכו' בין יש לו שער. תיבת שער נמחק: ט] בא"ד לומר וכו' להניף על זרועו ויש תיבת ויש נמחק. ונ"ב ואין א"מ ויעו"ש פי' התוס' בזה: י] בא"ד להשוות יש לו לאין לו ולב"ה דלב"ה אין להקשות מברייתא כצ"ל: כ] ד"ה ופליגא וכו' ב"ש ור"א אומרים דבר אחד ל"א תרגם ר' אבינא. תיבות תרגם ר' אבינא נמחק. ונ"ב גרסינן א"ר אבינא. א"מ ויעוש"ה: ל] בא"ד או לעיכובא לר"א כך אין כו' כצ"ל: מ] בא"ד דודאי צריך וכו' יותר לב"ה. תיבת יותר והל' מן לב"ה נמחק ונ"ב אומר ב"ה: נ] בא"ד ואם באנו וכו' גם הא דפ' הקומץ. תיבות דבפרק הקומץ נמחק ונ"ב דתנופה. א"מ ויעו"ש פירושו: ס] בא"ד כמאן דכתיב חוקה דמי והך שמעתא לוקמי. תיבות והך שמעתא לוקמי נמחקו. ונ"ב ובשמעתין מוקי. א"מ: ע] בא"ד וכי אין זה וכו' ויש משני. תיבת משני נמחק וכ"ב ליישב: פ] בא"ד ואי וכו' תגלחת לא מעכבא. כ"ב קושית

עין משפט נר מצוה

קז א ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ה וע"ש בכ"מ:

נוסחת הריב"ן

א] דתגלחת: ב] רבא: ג] תעכב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אחר וכו' דתגלחת מעכבת:

מוסף רש"י

תנופה בנזיר מעכבת. דכתיב ונתן על כפי הנזיר לעכב משום דכתיב תורת, ואע"ג דלא מעכבא בעלמא כדאמרינן בשמעתא קמייתא דמס' יומא (ה.) שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר (מנחות יט.).

פי' הרא"ש

בפרשה [רש"א] כיון שנזרק עליו א' מן הדמים כדדרשי' בגמ' אחר מעשה יחידי: ונמצא פסול כגון שנשפך דמו או יוצא או טמא תגלחתו פסולה הואיל ונפסל הזבח שגילח עליו הו"ל כגלחוהו ליסטים וגלחוהו ליסטים אמרינן בגמ' לעיל פ"ק לר' אליעזר סותר ז' ולרבנן סותר ל' וזבחיו לא עלו לו דכיון דצריך לסתור עד שיגדל שערו ובהקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת חשבינן להו כאילו הקריבם קודם זמנם תוך מלאת: גילח על החטאת. שלא לשמה משנה שאינה צריכה הוא דהיינו שגילח על הזבח ונמצא פסול דחטאת שלא לשמה פסולה אלא אגב דבעי למתני גילח על העולה ועל השלמים פלוגתא דר"ש ורבנן נקט נמי על החטאת על העולה ועל השלמים שלא לשמן וכו' תגלחתו פסולה דהואיל ולא עלו לשם חובת שלמי נזיר ועולת נזיר הו"ל כמגלח על העולה ושלמי נדבה ור' שמעון סבר דאם גלח על שלמי נדבה יצא: ואם גלח על שלשתן אחרי הקריבו שלשתן ונמצא א' מהם כשר והאחרים פסולים תגלחתו כשרה דברי הכל היא: אחר מעשה יחידי. אפילו אחר א' מן הדמים: מה התם אחר מעשה יחידי. דהיינו גילוח דכתיב בקרא: ואימא עד דאיכא תרווייהו קרבנות ותגלחת דהא אחר כל עבודת הקרבנות: א"כ ג"ש דאחר למה

הגהות התוס'

1. צ"ל כתוב. 2. צ"ל דהא. 3. צ"ל כאילו לא כיפר וכיפר פירוש לא כיפר שלא קיים כו'. 4. צ"ל וקס"ד ע"כ הכך ברייתא. 5. צ"ל הכי נמי דלא. 6. צ"ל הא לרבנן. 7. צ"ל הא לר"א. 8. תיבת הזה נמחק. וכ"ל כן כשאין לו. 9. צ"ל נימא דבא. 10. צ"ל ואמר רבינא מאי כו'. 11. צ"ל יש לו לאין לו. 12. צ"ל יש לו. 13. צ"ל העברת. 14. צ"ל דבאין. 15. צ"ל להביא. 16. צ"ל דיש לו. [illegible]

ומי מעכבא והתניא [1]זאת תורת הנזיר א)[א]בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו שער בין שאין לו שער הכי נמי דלא מעכבא [ב]והתניא נזיר ממורט בש"א [ב]אינו צריך להעביר תער על ראשו וב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו ואמר רבינא מאי אינו צריך לב"ש אינו צריך [ג]אין לו תקנה הא לב"ה יש לו תקנה והיינו דרבי פדת דאמר ר' פדת ב"ש ורבי אליעזר אמרו דבר אחד מאי ר' אליעזר [ד]דתניא [ה][ג]אין לו בהן יד ורגל אין לו טהרה עולמית דברי [ו]רבי אליעזר רבי שמעון אומר יניחנו על מקומו ויצא וחכ"א יניח על של שמאל ויצא לישנא אחרינא אמרי לה אמר (א) רב תנופה בנזיר מעכבת אליבא דמאן אילימא אליבא דרבי אליעזר פשיטא האמר רבי אליעזר אחר מעשים כולם אלא אליבא דרבנן השתא יש לומר תגלחת אמרי רבנן לא מעכבא תנופה מיבעיא ומי לא מעכבא והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו שער ובין שאין לו שער הכי נמי דמעכבא והתניא נזיר ממורט בש"א אינו צריך להעביר תער על ראשו וב"ה אומרים צריך אמר רבי אבינא מאי צריך לבית הלל צריך ואין לו תקנה לב"ש יש לו תקנה ופליגא דרבי פדת: **מתני'** [ד]גילח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו [ה]גילח על החטאת שלא לשמה ואח"כ הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו [ו]גילח על העולה או על השלמים שלא לשמן ואח"כ הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו רבי שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו אבל שאר זבחים עלו [ז]ואם גילח על שלשתן ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה ויביא שאר זבחים: **גמ'** אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת קסבר ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא מאי טעמ' דאמר קרא א] [2]ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ולא כתב על שלמיו:

מתני'

רש"י

ונמצא פסול. ב] נשפך דמו או יצא או נטמא: **תגלחתו** פסולה. דהואיל ובשעת תגלחתו לא נזרק אפי' א' מן הדמים בהכשר ה"ל כגלחוהו לסטים[1] וגילחוהו לסטים לאחר מלאת אמרינן ריש פירקין לר"א סותר ז' לרבנן שלשים: **וזבחיו** לא עלו לו. שאר הזבחים שהקריב אחרי התגלחת פסולה לא עלו לו דהואיל והיה צריך לשהות (לא מלי) עד שיגדל שערו ובהקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת יש להחשיב הזבחים כאילו הקריב[2] קודם או תוך מלאת: **גילח** על החטאת שלא לשמה כו'. דקיימא לן [ריש זבחים] כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח וחטאת: **גילח** על העולה שלא לשמה או על השלמים ואח"כ הקריב השאר לשמן תגלחתו פסולה. דהואיל ולא עלו לשם חובה[3] עולה ושלמים דנזיר ה"ל כגילח על עולה ושלמי נדבה ולא יועיל: **ר"ש** אומר אותו הזבח. שנשחט שלא לשמה לא עלה לו לשם חובה וצריך להביא ג] [זבח אחר במקומו]: ושאר כל הזבחים עלו לו. כר"ש בגמ' דאמר[4] מגלח על שלמי נדבה יצא: ד] **אחר**[5] עשותו שלשתן ונמצא אחד מהן כשר. והאחרים פסולים תגלחתו כשרה לדברי הכל: **קסבר** ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא. שהרי עולה ושלמי נזיר ששחטן שלא לשמן הרי הן כנדבה: **מאי** טעמא דאמר קרא ה] [תחת זבח] השלמים (במדבר ו)[6] ולא כתוב שלמיו[7]. ט) מדשני קרא [בזבחים][8] דרשינן בפרק התודה (מנחות עח.) לרבות שלמי נזיר לאקשויי לשמן ולכמה דברים וה"ה דמקשי להו [למימר] ותודה[9] שהיא שלמים אם גילח עליו יצא:

ונטמא

תוספות

ומי מעכבא. בנזיר: **והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים.** לקיים מצות תנופה ובין שאין לו כפים שהתנופה אינה מעכבת: ותסברא דהא דתני בין שיש לו כפים כו' דקא בעי למימר דאינה מעכבת ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר כו' ה"נ דכי אין לו שער לא מיעכבא דהא דכתיב וגלח את שער ראש נזרו אע"פ שאין לו שיער יצא ומי מצית אמרת הכי והתניא נזיר ממורט שאין לו שיער בית שמאי אומרים אינו צריך להעביר תער על בשרו ז) וב"ה אומרים צריך: **ואמר רבינא.** עלה דההיא מתני' אינו צריך דקאמרי ב"ש: **אין לו תקנה.** הואיל ואין יכולין לקיים בו מצות גילוח. אבל לב"ה דאמרי צריך לדידהו יש לו תקנה בהעברת תער בעלמא ואע"פ שאין שם שיער שיהא מגלח ממנו: **והיינו דרבי פדת.** דאמר במכילתא אחריתי ח) דבית שמאי דהכא ור' אליעזר אמרו דבר אחד ב"ש הא דאמרן שאין לו תקנה הואיל ואין יכול לקיים בו מצות גילוח (ב): **ור' אליעזר דתניא אין למצורע בהן יד ובהן רגל אין לו טהרה עולמית.** לפי שאין יכול לקיים בו מתן דם ושמן על בהן ידו. שמע מינה דמדקאמר ר' פדת דב"ש ור' אליעזר אמרו דבר אחד ושמעינן להו לב"ש דאמרי דתגלחת שיער מעכבא דרבי אליעזר נמי קאי כוותייהו דאית להו דתנופה מעכבא והאיך מתני' דתני בין שאין לו כפים כו' [ע"כ] דמעכבא משמע: ל"א א] **אמר רב תנופה בנזיר מעכבת.** ותנופה מי מעכבא ואפילו לר"א והא תניא זאת תורת הנזיר כו' כדלעיל אלמא דלא מעכבא ותסברא דלא מעכבא ואלא הא דתניא כו' ואי מוקמת לה להיא כגון דלא מעכבא הא דתני' נזיר ממורט ב"ש אומרים א"צ כו' שאפי' בלא העברה מותר ביין וב"ה אומרים צריך להעביר תער ומדאינו יכול לקיים בו מצות גילוח והוא צריך גילוח דהא צריך לכך אלמא דנזיר שאין לו שיער אין לו תקנה דתגלחת שיער מעכבא ומדהא מעכבא תנופה נמי מעכבא ב]וכדרב א"ר אבינא לעולם תנופה לא מעכבא והאי דקא משמע לן דב"ש וב"ה איפכא הויא דמאי אינו צריך לב"ש דקאמר דאין לו תקנה והכי אמרי ב"ש אינו צריך להעביר תער על ראשו עדיין לא יהא מותר מפני שאין שם העברת שער אבל לב"ה יש לו תקנה והכי משמע צריך לזה להעביר תער על ראשו ואף על פי שאין שם שיער יצא ידי חובתו ואף על גב דליכא גילוח ולעולם לב"ה גילוח לא מעכבא והוא הדין לתנופה וקשיא ג]לרב והיינו דר' פדת: **וחכמים אומרים אין לו בהן ימין נותנו על בהן שמאל ויצא לשון אחר אמרי לה אמר** (ג) ד]**רב תנופה מעכבת בנזיר כו' ומי לא מעכבא ואפילו לרבנן והא תניא זאת תורת הנזיר בין שאין לו כפים.** משמע דצריך תנופה דתנופה מעכבא ומי מעכבא ואלא הא דתני' זאת תורת הנזיר בין שאין לו שיער והתניא נזיר ממורט ב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו דמשמע דיעביר על ראשו ויצא דלא מעכבא דיש לו תקנה אלמא הא נמי דתני בין שאין לו כפים ה"נ דלא מעכבא וקשיא לרבא אמר רבינא לעולם אימא לך דמעכבא כרבא מאי צריך לב"ה צריך ואין לו תקנה דמעכבא הא לב"ש יש לו תקנה ופליגא דרבי פדת דאמר דב"ש ור"א אמרו דבר אחד כו': **מתני' גילח.** על אחד מזבחיו: **ונמצא פסול תגלחתו פסולה.** וסותר שלשים וזבחיו שהפרים עכשיו לא עלו ה] וצריך להביא אחרים במקומן: **גילח על חטאת שלא לשמה.** כלומר שנעשית שלא לשם חטאת: **ואח"כ הביא שאר קרבנותיו.** כגון עולה ושלמים לשמן וכן אם גילח על העולה או על השלמים שנעשו שלא לשמן ו]וכולן תגלחתן פסולה וסותר שלשים ומביא קרבנות אחרים במקום שלשתן: **ר"ש אומר.** אם גילח על העולה או על השלמים שלא לשמן ושאר קרבנות הביא לשמן תגלחתו כשרה ושאר זבחים עלו לו אבל אותו הזבח בלבד לא עלה לו ויביא זבח אחר במקומו. והיינו טעמא דתגלחתו כשרה דהואיל וזבח אחר בעלמא כשר הוא דתנן [בריש זבחים] כל הזבחים ששחטן שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ה"נ כשרה לתגלחתו אבל במקום שגילח על החטאת שעשאה שלא לשמה מודה ר"ש דתגלחתו פסולה לפי שזבחו פסול הוא כדתנן [שם] כל הזבחים כו' חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה ז] פסולה: **ואם גילח על שלשתן.** סתם ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה לדברי הכל שהרי על זבח כשר נמי (ד) גילח ויביא שאר זבחים במקום הפסולין: **גמ' אמר רב אדא בר אהבה.** מדתני ר' שמעון כי גילח על זבח כשר אע"ג דלא עלה לבעלים לשם חובה תגלחתו כשרה: **זאת אומרת דקסבר ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא.** ובלבד שיביא קרבנותיו משלם דאילו כי גילח על השלמים שלא לשמן מאי הוו נדבה דאמר מר (שם) כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה [דברים כג] אם כמו שנדרת יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ואמר ר"ש דתגלחתו כשרה: **דאמר קרא.** וגלח הנזיר וכתיב ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ולא כתיב ח]על שלמיו דאילו נאמר שלמיו הוה משמע שלמי נזיר ממש והשתא דכתיב השלמים אלמא אפילו על שלמי נדבה יצא:

מתני'

עין משפט נר מצוה

קח א ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ה וע"ש בכ"מ:

קט ג מיי' פ"ה מהל' מחוסרי כפרה הל' א סמג עשין רים ריט רכ רכא:

קי ד ה מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ח:

קיא ו מיי' שם הלכה ט:

קיב ז מיי' שם הלכה י:

נוסחת הריב"ן

א) אמרין לה אמר רבא תנופה בנזיר כו' תנופה מיעכבא דלא מעכבא אליבא דרבנן פשיטא דהא היא לא שירי מצוה. ולא מעכבא תנופה אליבא דרבנן בתמיה והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים דבעינן שיעשה מה שאמור בפרשה ואפי' תנופה אלמא דמעכבא ותסברא דהא דתני בין שיש לו כפים דקא בעי למימר דמעכבא ואלא הא דתני כו' בין שאין לו שער הכי נמי דמעכבא אליבא דרבנן והתניא נזיר ממורט כו' ואמר ר' אבינא מאי צריך דקאמרי ב"ה צריך ואין לו תקנה לפי שא"א לקיים העברת שער הא לב"ש דאמרי דאינו צריך יש לו תקנה בהעברת תער לא בעי העברת שער על מעכבא היא ופליגא דר' פדת דאמר דב"ש ור"א אמרו דבר אחד ואין לו תקנה...

הגהות התוספות

1. נ"ל כגלחוהו לסטים לאחר מלאת. 2. נ"ל הקריבם. 3. נ"ל חובה. 4. תיבות "כר"ש בגמ' דאמר" נמחק. ונ"ל כדמפרש בגמ' דקסבר ר"ש המגלח על כו'. 5. נ"ל ואם גילח על שלשתן. תיבות "אחר עשותו" נמחק. 6. תיבות "תחת זבח השלמים" נמחק. ונ"ל זבח תודת שלמיו (ויקרא ז). 7. נ"ל שלמים וכ"ה בס"א. 8. תיבת בזבחים נמחק. ונ"ל בדיבוריה. 9. תיבות ולמימר ותודה נמחק. ונ"ל לתודה.

פי' הרא"ש

מעכבת: ומי מעכבא. אפי' לר"א והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים. וקס"ד דהכי פירושו כמו שאין לו כפים דאינו מניף כך נמי יש לו כפים אין תנופה מעכבת. וע"כ לא אתיא כרבנן דא"כ קרא דזאת תורת הנזיר למה לי דמג"ש דא' א' נפקא. אלא ע"כ כר"א היא ולא שמעי' דבתנופה מודה: ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו שער בין שאין לו שער. הכי נמי שבא להשוות יש לו לאין לו לומר נזיר ממורט וכו' והוה מצי למפרך דע"כ לא בא להשוות יש לו לאין לו לומר דתגלחת לא מעכבא [לרבנן] מג"ש דא' א' נפקא. ולר' אליעזר תגלחת מעכבא. אלא ע"כ בא להשוות אין לו ליש לו מה יש לו צריך להעביר תער למר למצוה ולמר לעכב אף כשאין לו צריך להעביר תער על ראשו. והכא נמי נימא שבא להשוות אין לו ליש לו כפים לומר שזוקף להניף על זרועו כשאין לו כפים. אלא דניחא ליה לאוכוחי מברייתא דע"כ מקשי' אין לו ליש לו: והתניא נזיר ממורט ב"ש אומרים אינו צריך להעביר תער על ראשו. וב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו. ה"ג ואמר ר' אבינא מאי אינו צריך לב"ש צריך ואין לו תקנה. וה"פ אינו צריך להעביר תער על ראשו כי לא תועיל לו ההעברה אחר שנמרט שערותיו. ולר"א דאמר תגלחת מעכבת אסור ביין לעולם ולרבנן לא קיים מצות גילוח. ולב"ה יש לו תקנה בהעברת תער על ראשו. לר"א לשתות יין ולרבנן לקיים המצוה והכא א"א שבא להשוות יש לו לאין לו בין לב"ש בין לב"ה דלב"ש כשם שיש לו שער יש לו תקנה ובאין לו שער אין לו תקנה ולב"ה לענין מה בא להשוות יש לו לאין לו הא ביש לו כתוב העברת שער בהדיא אלא ע"כ בא להשוות אין לו ליש לו ללמדך דאין לו צריך העברת תער וב"ה היא הכא נמי בא להשוות אין לו כפים ליש לו דצריך להניף בזרועו למר למצוה ולמר לעכב: והיינו דר' פדת הא דקאמר דלב"ש צריך ואין לו תקנה: אין לו טהרה עולמי' דבעי' קרא כדכתיב: על מקומו. על מקום הבהן. לישנא אחרינא אמרי לה אליבא דר' אליעזר פשיטא וכו' נראה אעפ"י שקצר התלמוד ולא פי' דכדר"א אתייא [ע"כ] צ"ל דכר"א אתייא כדלעיל. אלא משום דקאמר ואי אליבא דרבנן השתא יש לומר תגלחת וכו' פרי' א) לא לאלתר ולא מעכבא אפי' לרבנן והתניא זאת תורת הנזיר וכו' וס"ל דהכי פירושא כשם שבאין לו כפים דין הוא שמעכב (דתנופה) [דכל שאינו] ראוי לבילה בילה מעכבת הכי נמי ביש לו מעכבת וקס"ד דע"כ לאו כר"א דא"כ לשתוק קרא מזאת תורת. ותיפוק ליה

פי' הרא"ש (המשך)

מאחר כל המעשי' אלא לאו רבנן ובתנופה מודו דמעכבא והא דאמרי רבנן אחר מעשה יחידי אחר שנזרק אחד מן הדמים קאמר ולעולם כל עבודות הקרבן מעכבות ואפי' תנופה דשמעי' ליה מזאת תורת הנזיר ואלא הא דתניא בין יש לו שער בין אין לו הכי נמי דתגלחת מעכבת והתניא נזיר ממורט וכו' ואמר ר' אבינא מאי צריך לב"ה צריך ואין לו תקנה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו. וה"פ ב"ה או' צריך להעביר וכו' כלומר נזיר צריך להעביר תער ולגלח שער ראשו וזה שנמרטו שערותיו אין לו תקנה. הא לב"ש יש לו תקנה וה"פ בש"א אינו צריך להעביר תער ולגלח שער ראשו. אלא אף לממורט יש לו תקנה בהעברת תער. וצ"ל להאי לישנא דטעם דב"ש משום דמשוי אין לו ליש לו שגם הממורט צריך להעביר תער ובריי' דזאת תורת הנזיר אתיא כב"ש והכא נמי בא להשוות אין לו כפים ליש לו לומר שצריך להניף בזרוע למר למצוה ולמר לעכב ולא תדקדק מיניה דתנופה מעכבת. ותימה דלמא לעולם בא להשוות יש לו לאין לו וכב"ה דאמר צריך ואין לו תקנה ולאשמועינן דתגלחת מעכבת וי"ל דליכא לפרושי הכי דאי לרבנן הא אמרי תגלחת לא מעכבא מג"ש דאחר א' ואי לר"א מאחרי כל המעשים כולם נפקא ומיהו קשה קצת אהך סברא אמאי מייתי ברייתא דנזיר ממורט דבלא"ה היה יכול להקשות. דע"כ לא מצית להשוות יש לו לאין לו לומר שתגלחת מעכבא דאי לרבנן הא אמרינן תגלחת לא מעכבא ואי לר"א מאחר כל המעשים נפקא. ופליגא דר' פדת. הא דאמר ר' אבינא דלב"ש צריך ויש לו תקנה ואית דגרסי אמר ר' אבינא ותירוץ הוא. וה"פ והתניא נזיר ממורט וכו' ובה"א צריך קס"ד צריך ויש לו תקנה אלמא פי' הברייתא הכי כשם שיש לו שער צריך להעביר תער כך אין לו צריך להעביר תער ואידך ברייתא נמי מפרשי' הכי כשם שיש לו כפים מניף למצוה כך אין לו מניף בזרועו ודחי רבינא דמהכא לא תוכח דלא מעבכא דצריך ואין לו תקנה קאמר ב"ה וה"פ כשם שאין לו שער איכא עכובא דאין ראוי לבילה כך יש לו איכא עיכובא ולעולם תיקשי לך ולא מעכבא תנופה לרבנן. וק"ק דא"כ הך דבין יש לו שער אתיא כר"א

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"א], ב) יומא סא: [שם איתא בש"א צריך כו' ע"ש ועי' תוס' במנחות נח: ד"ה ואיכא דזה מסוגיות הסותרות], ג) [ברכות טו: ע"ש], ד) ל"ל דתנן, ה) סנהדרין מה: פח. יומא סא: נגעים פי"ד משנה ט, ו) [גם זה הוא מסוגיות הסותרות כדאיתא בתוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא], ז) [ראשו רש"ש], ח) [יומא סא:].

תורה אור השלם

1. זאת תורת הנזיר אשר ידר קרבנו ליי' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר כן יעשה על תורת נזרו: במדבר ו כא

2. וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: במדבר ו יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' לישנא אחרינא אמרי לה אמר רבא תנופה: (ב) רש"י ד"ה והיינו הד"א עם ד"ה ור' אליעזר וכו' משמע נ"א אמר רבא תנופה וכו' ופי' אמר רבא תנופה מעכבת הא דתניא וכו' והוא דקא קשיא לך דב"ש וב"ה איפכא וכו' על דאתו דעדיין: (ג) ד"ה ל"א אמר רב וכו' רבא: (ד) ד"ה ואם גילח וכו' על זבח כשר נמי כ"ב פי' ולעיל תנן על אחד משלשתן יצא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מ"ט. מדשני קרא בזבחים. נ"ל על זבח תודת שלמיו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מ"ט דאמר קרא. נ"ב על זבח תודת שלמיו ולא כתיב שלמים. כך היתה גירסת התוס' וכ"ה בילקוט פ' נשא עכ"ל. א"מ יעוש"ה ודו"ק: ב] תוד"ה ונמצא פסול שנשפך כצ"ל: ג] ד"ה ר"ש אומר וכו' וצריך להביא אחר ושאר וכו' כצ"ל: ד] ד"ה ואם גלח אחר עשותו וכו' כצ"ל: ה] ד"ה מ"ט דאמר קרא על זבח שלמים ולא כתוב שלמים מדשני קרא בדיבורים כצ"ל. א"מ:

מוסף רש"י

צריך להעביר תער על ראשו. ביום מלאת ימי נזרו כדכתיב (במדבר ו) תער לא יעבור על ראשו עד מלאת, אבל ביום מלאת יגלח בתער (יומא סא:). אין לו טהרה עולמית. דבעינן קרא כדכתיב, ופליגא בה בסנהדרין (מה:) בפרק נגמר הדין (יומא סא:). הדרן עלך שלשה מינין

א) נראה דצ"ל פרישית לה לעיל.